AVİM Yorum • No: 2026 / 71 • Temmuz

İSRAİL'İN 1915 OLAYLARINI YORUMLAMASI VE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN SESSİZLİĞİ

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Avrupa Birliğinin (AB) uluslararası meselelerde sergilediği tutarsızlıklar, son dönemde İsrailin 1915 Olaylarını soykırım olarak tanımasıyla birlikte daha da belirgin hale gelmiştir. Bu tanıma, salt tarihsel bir değerlendirme olmaktan ziyade, güncel jeopolitik çıkarların bir yansıması olarak öne çıkmaktadır. ABnin Türkiyeye yönelik raporlarında sergilediği sert eleştirel yaklaşım ile İsrailin Gazze ve Lübnandaki eylemlerine karşı gösterdiği sessizlik, Birliğin güvenilirliğini ve ciddiyetini ciddi biçimde sorgulatmaktadır. Bu çerçevede, tarihsel trajedilerin güncel siyasi araçlar haline getirilmesi, evrensel hukuk ve ahlak ilkelerinin aşındırılması riskini taşımaktadır.

Avrupa Parlamentosunun 17 Haziran 2026da kabul ettiği 2025 Türkiye Raporu, bu çifte standardın somut bir örneğini teşkil etmektedir. Rapor, demokrasi, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve temel haklar alanlarında Türkiyeye yönelik ağır eleştiriler içermekte; AB üyelik sürecinin fiilen donmuş olduğunu vurgulamaktadır. Buna karşın, aynı rapor Türkiyeyi NATO müttefiki olarak tanımlamakta, güvenlik ve savunma alanında karşılıklı stratejik çıkarlar doğrultusunda pragmatik işbirliğinin güçlendirilebileceğini ifade etmektedir. Karadeniz, Güney Kafkasya, Orta Doğu ve Ukrayna gibi bölgelerde ortak çıkarlar öne çıkarılırken, Türkiye Doğu Akdenizde istikrarın kilit ortağı ve ticaret, ekonomi, güvenlik, göç ve terörle mücadelede önemli aktör olarak nitelendirilmektedir. Özellikle bağlantısallık alanında rapor, Avrupa-Asya bağlantısını güçlendirecek alternatif ticaret rotası olarak Orta Koridoru desteklemekte ve bu rotanın AB tedarik zincirlerinin dayanıklılığını artıracağını belirtmektedir. AB Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Üyesi Marta Kosun 23 Haziran 2026daki açıklaması bu stratejik gerçeği net biçimde ortaya koymaktadır: Türkiyenin güçlü katılımı olmadan güçlü bir Orta Koridor ve tüm bu dijital, enerji ve ticaret ilişkilerine sahip olmayı hayal edemiyorum. Bu ifadeler, ABnin değer temelli eleştirileri ile jeopolitik zorunluluklar arasındaki çelişkiyi açıkça göstermektedir. Türkiye olmadan Orta Koridorun Avrupa ayağının tamamlanamayacağı gerçeği, Birlikin Türkiyeyi denklem dışı bırakma çabalarının kendi stratejik hedeflerine zarar vereceğini ortaya koymaktadır[1].

Bu bağlamda, ABnin İsrailin Gazze ve güney Lübnandaki eylemlerine karşı sergilediği tutum, çifte standardın başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Katolik Kardinal Víctor Manuel Fernández, Vatikanda yaptığı açıklamada AByi İsraile karşı yaptırımlar uygulamaya

çağırmış; Rusyaya ekonomik yaptırımlar uygulanırken İsraile mali yardım ve silah sağlanmasını eleştirmiştir[2]. Kardinal, Gazze ve güney Lübnanda bütün şehirlerin yıkımının orantılı bir savunma eylemi olarak kabul edilemeyeceğini, askeri müdahalelerin muazzam orantısızlığını, sivil ölümlerin (özellikle çocuklar) yüksek oranını ve evlerin bombalanmasının toplam yıkımdan söz etmeye olanak tanıdığını vurgulamıştır. ABnin İsrail karşısındaki hareketsizliğini gerçek ve istikrarlı bir hakikat ve değerler çerçevesinin bulunmadığının belirtisi olarak değerlendirmiştir. Eski AB Dış İlişkiler Yüksek Temsilcisi Josep Borrell de, İsrailin AB Dış İlişkiler Yüksek Temsilcisi Kaja Kallası *persona non grata* (istenmeyen kişi) ilan etmesinin hemen ardından bir AB Komiserinin İsrail Dışişleri Bakanı ile sıcak görüşme yapmasını dayanışma ve koordinasyonun zayıf bir göstergesi olarak nitelendirmiştir[3].

İsrailin 1915 Olaylarını soykırım olarak tanıması, bu çifte standardı daha da pekiştirmektedir. Bu adım, Türkiye ile ilişkilerin gerilimi ve Türkiyenin İsrail yönetimi karşıtı tutumu sonrası atılmış asimetrik bir siyasi hamle olarak değerlendirilmektedir. Tarihsel hafıza, evrensel ahlak yerine taktiksel tehditler prizmasından bakıldığında, diğer ulusların trajedileri (Ermenistan veya Ukrayna) Tel Avivde evrensel ahlak merceği yerine güncel jeopolitik satranç tahtasında varlık veya yükümlülük olarak görülmeye devam edecektir. Söz konusu durum, İsrailin tarihsel trajedileri araçsallaştırma eğilimini net biçimde ortaya koymaktadır[4]. İsrail'in bu yaklaşımı, ülkenin Yahudilerin tarihte maruz kaldığı Holokostun da tekörnek olduğu iddiasını kuşkusuz zayıflatmakta ve sulandırmaktadır.

Benzer şekilde, tarihçi Ilan Pappenin haritaladığı üzere, İsrail'in şu anda içinde bulunduğu şiddet döngüsü 1948 Nakbasından önce başlayan etnik temizliğin doğrudan devamıdır. İsrailin Kafkasyadaki yüzyıllık bir trajediye ani ilgisi, çaresiz bir psikolojik operasyon olarak tanımlanmakta; bölgesel ittifakları parçalamak ve Uluslararası Adalet Divanındaki (UAD) benzeri görülmemiş soykırım suçlamalarıyla karşı karşıya kalan bir devletin itibarını aklamak için tasarlandığı belirtilmektedir. Gerçek ahlaki cesaret, uluslararası adalet ve insan haklarının uzlaşmaz ve evrensel uygulanmasını gerektirmektedir. Tarihte trajik bir şekilde hayatlarını kaybedenler, Orta Doğuyu domine etmeye yönelik daha geniş bir ABD-İsrail savaşında tek kullanımlık poker fişleri olarak kullanılmamalıdır[5].

Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan, İsrailin kararına karşı silahlandırma veya siyasallaştırmaya karşı çıktıklarını, konuyu kötüye kullanma meselesine girmemenin Ermenistanın ulusal çıkarı olduğunu açıkça ifade etmiştir. Paşinyan, Bu konuya girmemeyi Ermenistan Cumhuriyetinin çıkarları doğrultusunda görüyoruz diyerek, konunun siyasi araç haline getirilmesine karşı net bir duruş sergilemiştir. Türkiye de kararı siyasi saikli olması dolayısıyla kınamıştır[6].

Sonuç olarak, tarihsel olayların güncel jeopolitik çıkarlar için silahlaştırılması, ne evrensel ahlaka ne de uluslararası hukuka hizmet etmektedir. ABnin Türkiyeye yönelik değer temelli eleştirileri ile stratejik alanlarda (Orta Koridor gibi) Türkiyenin vazgeçilmez rolünü kabul etmesi arasındaki tutarsızlık, Birliğin kendi güvenilirliğini zedelemektedir. Benzer şekilde, İsrailin eylemlerine karşı gösterilen hoşgörü ile diğer aktörlere uygulanan standartlar arasındaki uçurum, küresel düzenin hakikat ve değerler çerçevesinden yoksunluğunu teyit etmektedir. Türkiyenin diplomatik çıkarları açısından, tarihsel meselelerin siyasi istismarına karşı tutarlı ve ilkesel bir duruş sergilenmesi elzemdir.

Evrensel standartların tüm aktörlere eşit uygulanması, Orta Koridor gibi stratejik projelerde pragmatik işbirliğinin sürdürülmesi ve tarihsel trajedilerin güncel siyasi hesaplara alet edilmemesi, bölgesel istikrar ve uluslararası güvenilirlik açısından zorunludur. Aksi takdirde, çifte standartlar yalnızca güvenilirliği değil, adalet arayışını da aşındırmaya devam edecektir.

*Görsel: *https://www.azatutyun.am/a/33791097.html*

[1] Hazel Çağan Elbir, Avrupa Parlamentosunun 2025 Türkiye Raporu Işığında: Orta Koridorun Stratejik Önemi ve Türkiyenin Vazgeçilmez Rolü, avim.org.tr, *AVİM*, 26 Haziran 2026, https://avim.org.tr/tr/Yorum/BaglantiBaglantiAVRUPA-PARLAMENTOSU-NUN-2025-TURKIYE-RAPORU-ISIGINDA-ORTA-KORIDOR-UN-STRATEJIK-ONEMI-VE-TURKIYE-NIN-VAZGECILMEZ-ROLU.

[2] Andrew Rettman, Catholic cardinal risks Israels wrath in moral appeal for EU sanctions, euobserver.com, *EU Observer*, 28 Haziran 2026, https://euobserver.com/224502/catholic-cardinal-risks-israels-wrath-in-moral-appeal-for-eu-sanctions/.

[3] Andrew Rettman, Catholic cardinal risks Israels wrath in moral appeal for EU sanctions.

[4] Anton Filippov, Why Israel recognised the Armenian genocide but still does not recognise the Holodomor as genocide, eurointegration.com.ua, *European Pravda*, 29 Haziran 2026, https://www.eurointegration.com.ua/eng/news/2026/06/29/7240600/.

[5] Garsha Vazirian, Israel maliciously turns Armenian grief into diplomatic grenade masking Gaza atrocities, tehrantimes.com, *Tehran Times*, 29 Haziran 2026, https://www.tehrantimes.com/news/527748/Israel-maliciously-turns-Armenian-grief-into-diplomatic-grenade.

[6] Kanyshai Butun, Armenia says it opposes weaponization of 1915 events after Israeli recognition, aa.com.tr, *Anadolu Ajansı*, 29 Haziran 2026, https://www.aa.com.tr/en/world/armenia-says-it-opposes-weaponization-of-1915-events-after-israeli-recognition/3981632.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "İSRAİL'İN 1915 OLAYLARINI YORUMLAMASI VE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN SESSİZLİĞİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 71. Temmuz 01. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/ISRAIL-IN-1915-OLAYLARINI-YORUMLAMASI-VE-AVRUPA-BIRLIGI-NIN-SESSIZLIGI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır